

Briselē, 2024. gada 28. novembrī
(OR. en)

16343/24

LIMITE

JAI 1782

"A" PUNKTA PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Padome
Iepr. dok. Nr.:	15932/24, 16319/24
Temats:	Likumdošanas un operatīvās plānošanas stratēģiskās pamatnostādnes brīvības, drošības un tiesiskuma telpā – apstiprināšana

1. Pastāvīgo pārstāvju komiteja 2024. gada 27. novembrī vienojās par pielikumā izklāstīto projektu likumdošanas un operatīvās plānošanas stratēģiskajām pamatnostādnēm brīvības, drošības un tiesiskuma telpā.
2. Padome (Tieslietas un iekšlietas, 2024. gada 12. decembrī) tiek aicināta apstiprināt šīs stratēģiskās pamatnostādnes.

Projekts –

Likumdošanas un operatīvās plānošanas stratēģiskās pamatnostādnes brīvības, drošības un tiesiskuma telpā

Līgumā paredzētās stratēģiskās pamatnostādnes ir svarīgs instruments, kā noteikt ES politikas virzienu brīvības, drošības un tiesiskuma telpā.

Jaunajā stratēģiskajā programmā sniegti norādījumi un Eiropas Parlaments, Padome un Komisija tiek aicināti nākamajā likumdošanas ciklā šīs prioritātes īstenot, ievērojot iestāžu pilnvaru līdzsvaru, kas noteikts Līgumos, un kompetences piešķiršanas, subsidiaritātes un proporcionalitātes principus.

Kā noteikts LES 2. pantā, Eiropas Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības. Tiesiskuma, Pamattiesību hartā noteikto pamattiesību, demokrātisko vērtību ievērošana, kā arī Tiesas judikatūras ievērošana arī turpmāk būs brīvības, drošības un tiesiskuma telpas darbības pamatprincips.

Eiropas Savienība veido brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, ievērojot pamattiesības un dalībvalstu atšķirīgās tiesību sistēmas un tradīcijas. Šāda telpa nozīmē to, ka nepastāv iekšējā robežkontrole, kā arī ietver kopēju patvēruma, imigrācijas un ārējo robežu kontroles politiku, kuras pamatā ir solidaritātes princips un atbildības, tostarp tās finansiālo seku, taisnīga sadale starp dalībvalstīm. Tā tiecas nodrošināt augstu drošības līmeni ar tādu pasākumu palīdzību, kuru mērķis ir novērst un apkarot smagu un organizēto noziedzību, rasismu un ksenofobiju, kā arī terorismu, radikalizāciju un vardarbīgu ekstrēmismu, tostarp, stiprinot pārrobežu tiesībsardzību un tiesu iestāžu sadarbību, vienlaikus neietekmējot dalībvalstu pienākumu izpildi attiecībā uz likumības un kārtības uzturēšanu un jo īpaši ievērojot to atbildību par iekšējās drošības garantēšanu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, turpmākajos gados darbs brīvības, drošības un tiesiskuma telpā notiks saskaņā ar šādām likumdošanas un operatīvās plānošanas stratēģiskajām pamatnostādnēm.

1. Pēdējā sasaukumā daudz ir paveikts, lai izstrādātu politiku, kas nodrošina brīvības, drošības un tiesiskuma telpas darbību. Tagad centieni būtu jākoncentrē galvenokārt uz jau pieņemto tiesību aktu un politikas pasākumu saskaņotu un efektīvu īstenošanu, pilnībā sadarbojoties visām attiecīgajām ieinteresētajām personām un saglabājot augstu savstarpējās uzticēšanās līmeni. Vienlaikus ES saglabās uz nākotni vērstu redzējumu, lai pievērstos pastāvošiem un turpmākiem izaicinājumiem, nodrošinot ES gatavību un spēju pielāgoties šodienas un rītdienas realitātēm, proti, strauji mainīgai ģeopolitiskajai, drošības, migrācijas, tehnoloģiskajai un ekonomiskajai videi.
2. Ļoti svarīgi būs nodrošināt, ka īstenošana, turpmāko mērķu vēriens un dalībvalstu palielinātais pienākumu apjoms balstās uz ES līdzekļiem. Kā norādīts Stratēģiskajā programmā 2024.–2029. gadam un neizslēdzot turpmākas sarunas, šīs prioritātes būs jāatspoguļo nākamajā Savienības daudzgadu finanšu shēmā, nodrošinot, ka ES budžets ir nākotnes vajadzībām atbilstošs un ka Eiropas izaicinājumiem tiek rasti Eiropas risinājumi.
3. Jāuzsver, ka svarīga ir personu brīva pārvietošanās, kas ir viena no četrām brīvībām. Labi funkcionējoša Šengenas zona ir kopīgu interešu jautājums, kurā visas darbības būs vērstas uz mūsu pilsoņu brīvību un drošību. ES garantēs augstu drošības līmeni, jo īpaši ar ārējo robežkontroli, kā arī, sadarbojoties dalībvalstu iestādēm, kas atbild par drošību un migrāciju. Jāatgādina, ka svarīga ir Šengenas zonas pienācīga darbība saskaņā ar pārskatīto Šengenas Robežu kodeksu. Iekšējās robežkontroles atjaunošana joprojām ir galējs pagaidu pasākums, kas ir nepieciešams un samērīgs ar konstatēto apdraudējumu un nodrošina dalībvalstīm iespēju aizsargāt iekšējo drošību saskaņā ar Šengenas *acquis*.

4. Lai nodrošinātu efektīvu un lietderīgu telpas, kurā nav iekšējās robežkontroles, darbību, kā arī tās vienotību un saskaņotību, kas ir būtisks brīvības, drošības un tiesiskuma telpas elements, Padomei ciešā sadarbībā ar citām iestādēm un attiecīgajām aģentūrām būtu jāturpina stiprināt Šengenas zonas pārvaldību, kā arī tās tiesiskā regulējuma izstrādi un īstenošanu, vienlaikus pilnībā ņemot vērā Tieslietu un iekšlietu protokolus un Šengenas padomes lomu un Šengenas asociēto valstu specifisko nostāju tajos. Turklāt ir jākoncentrējas uz stratēģiskākām diskusijām, tostarp operatīviem turpmākiem pasākumiem saistībā ar konstatētajiem trūkumiem.
5. Eiropas integrēta robežu pārvaldība ir ārkārtīgi svarīga, lai nodrošinātu Šengenas zonas pilnvērtīgu darbību, cita starpā ierobežojot nelikumīgu robežšķērsošanu un neatļautu pārvietošanos starp dalībvalstīm, apkarojot un novēršot ļaunprātīgu izmantošanu. To, kurš ieceļo Eiropā, izlemj dalībvalstis, nevis kontrabandisti vai naidīgi ārējie aktori, un Savienībai ir jāmobilizē visi tās rīcībā esošie instrumenti, lai atbalstītu dalībvalstis, tām uzņemoties primāro atbildību par ārējo robežu aizsardzību un drošības garantēšanu. Šajā nolūkā ir ļoti svarīgi pārvaldīt un vēl vairāk uzlabot vienu no pasaulē modernākajām un efektīvākajām robežu pārvaldības sistēmām pie ārējām robežām. Būtu jāpanāk progress kopēju obligāto robežuzraudzības standartu izstrādē.
6. Sadarbspēja veicina savstarpēju informācijas apmaiņu un arī ievērojami palīdz novērst, atklāt un izmeklēt terorismu un smagus noziegumus un saukt pie atbildības par tiem. Eiropas Savienība joprojām ir apņēmības pilna pārvaldīt un vēl vairāk uzlabot ārējo robežu pārvaldības sistēmas, kā arī decentralizētās sistēmas informācijas apmaiņai tiesībaizsardzības jomā, kas kļūs vēl spēcīgākas, kad pakāpeniski sāks darboties pilnībā sadarbspējīgas IT arhitektūras dažādie komponenti, ievērojot pamattiesības un jo īpaši personas datu aizsardzību.

7. Tajā pašā laikā Savienības vīzu politikas stratēģiskāka izmantošana veicinās Šengenas zonas noturību, jo īpaši centienos novērst ES vīzu režīma ļaunprātīgu izmantošanu, kā arī pienācīgi izmantot ES ietekmi attiecībā uz trešām valstīm. Šajā nolūkā būtu jāizstrādā jauna ES vīzu politikas stratēģija, un Komisija tiek aicināta tās izstrādē cieši sadarboties ar dalībvalstīm.
8. Eiropas Savienībai arī turpmāk ir jāaņem graut cilvēku tirgotāju un kontrabandas tīklu darbības modeli un pievērsties ar tiem saistītajiem izaicinājumiem, kā arī novērst neatbilstīgas migrācijas pamatcēloņus, lai novērstu to, ka cilvēki dodas bīstamos pārceļojumos. Šajā nolūkā Eiropas Savienība saglabās modrību attiecībā uz visiem migrācijas maršrutiem – gan uz Eiropas Savienību, gan no tās –, izmantojot preventīvu pieeju. Tā turpinās veidot vērienīgas un noturīgas visaptverošas partnerības ar izcelsmes un tranzīta valstīm abpusēji izdevīgā veidā, tostarp partnerattiecības robežu un drošības jomā ar mūsu kaimiņvalstīm un valstīm visā pasaulē, kas ietvers cīņu pret migrantu kontrabandu, kā arī likumīgus ceļus atbilstīgi valstu kompetencei un trešo valstu un dalībvalstu abpusējām vajadzībām. Komisija tiek aicināta apspriesties ar Padomi un dalībvalstīm par dažādām idejām šādu partnerību stratēģiskai optimizēšanai, attīstīšanai un īstenošanai.
9. Vienlaikus tiks apsvērti jauni neatbilstīgas migrācijas novēršanas un apkarošanas veidi saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, vienlaikus nodrošinot ilgtspējīgus risinājumus un neizraisot jaunu migrācijas maršrutu rašanos vai papildu spiedienu. Pamatojoties uz maršrutos balstītu pieeju, ir jāizstrādā un jāīsteno kopīgi centieni ar *IOM*, *UNHCR* un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai pastiprinātu reaģēšanu uz jauktām migrācijas plūsmām un nodrošinātu, ka, izmantojot visa maršruta pieeju, pastāv efektīvas valstu patvēruma un migrācijas sistēmas. Komisija tiek mudināta šajos jautājumos aktīvi sadarboties ar dalībvalstīm, lai atvieglotu to īstenošanu un vajadzības gadījumā ierosinātu iniciatīvas.

10. Saskaņoties ar jauniem draudu veidiem, piemēram, migrantu instrumentalizāciju, un naidīgiem aktoriem pie ES ārējām robežām, dalībvalstīm ir jāspēj efektīvi vērsties pret šādām darbībām un garantēt Savienības stabilitāti un drošību. Tāpēc Savienība radīs kopīgus risinājumus ES tiesiskā regulējuma stiprināšanai, lai pievērstos šiem draudiem un drošības izaicinājumiem, kas ietekmē patvērumu un robežu pārvaldību. Eiropas Savienība ir apņēmības pilna cīnīties pret Krievijas un Baltkrievijas uzsāktajiem hibrīduzbrukumiem pie savām ārējām robežām. Nedz tām, nedz kādai citai naidīgai valstij nedrīkst ļaut aizskart mūsu vērtības, tostarp tiesības uz patvērumu, un graut mūsu demokrātijas.
11. Ņemot vērā jauno tiesisko regulējumu attiecībā uz patvērumu, migrāciju un Šengenu, 2024.–2029. gada likumdošanas cikla sākumā uzmanība tiks pievērsta arī pieņemto ES tiesību aktu – jo īpaši reformētās kopējās Eiropas patvēruma sistēmas un pārskatītā Šengenas *acquis* – efektīvai īstenošanai, kā arī spēkā esošo tiesību aktu piemērošanai. Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm līdztekus ir jānodrošina, ka personas, kurām nav uzturēšanās tiesību, tiek faktiski atgrieztas. Šajā nolūkā tiks izstrādāta un īstenota pārliecinošāka un visaptverošāka pieeja atgriešanai, steidzamības kārtā modernizējot mūsu tiesisko regulējumu un spējas, to apvienojot ar mūsu rīcībā esošo iekšējo un ārējo instrumentu izmantošanu. Sekmīga atgriešanas politika ir visaptverošas un uzticamas ES patvēruma un migrācijas sistēmas pamatpīlārs.
12. Visi jaunie pasākumi, ar ko pievēršas migrācijas izaicinājumiem, ir jāizstrādā un jāīsteno, pilnībā ievērojot piemērojamos ES tiesību aktus un Pamattiesību hartu, tostarp neizraidīšanas principu, kā arī starptautiskās juridiskās saistības, un ievērojot dalībvalstu pienākumus attiecībā uz likumības un kārtības uzturēšanu un iekšējās drošības garantēšanu saskaņā ar Līgumiem.

13. Lai efektīvi novērstu neatbilstīgu migrāciju, būtiska ir labi pārvaldīta migrācijas sistēma. Šajā nolūkā būtu jāturpina centieni, pilnībā ievērojot valsts kompetenci, gādāt par drošiem un likumīgiem ceļiem, kas ir svarīgi likumīgas un sakārtotas migrācijas panākšanai.
14. Eiropas Savienība joprojām ir apņēmības pilna atbalstīt personas, kas bēg no Krievijas agresijas kara pret Ukrainu uz Eiropas Savienību, un ir gatava nodrošināt nepieciešamo juridisko noteiktību, lai turpinātu tikt galā ar šo situāciju tik ilgi, cik vajadzēs. Šajā sakarā ES solidaritātes garā ņems vērā vajadzību pēc aizsardzības, situāciju visās dalībvalstīs un to spējas.
15. Brīvības, drošības un tiesiskuma telpas darbību apdraud smaga un organizētā noziedzība, tostarp nelikumīga narkotiku tirdzniecība. Tas apdraud iedzīvotāju drošību un vājina tiesiskumu. Politikas iniciatīvās būtu jāpārvirza perspektīvas, proti, organizētās noziedzības apkarošanas centieniem būtu jāvadās pēc cietušo un sabiedrības leģitīmajām interesēm tikt aizsargātiem pret noziedzību. Lai efektīvi apkarotu smagu un organizēto noziedzību, ir svarīgi atņemt noziedzīgajiem grupējumiem to resursus, pārraut nelikumīgas finanšu plūsmas un cīnīties pret noziedzīgām darbībām cietumos. Mums sabiedrība būtu jāpadara noturīgāka pret organizēto noziedzību, veicinot publiskā un privātā sektora partnerības, tādas kā Eiropas Ostu alianse, lai padarītu loģistikas centrus noturīgākus. Papildus tam mums būtu jāveicina administratīvā pieeja un jo īpaši jānovērš iefiltrēšanās likumīgajā ekonomikā un jānovērš nepilngadīgo un neaizsargātās situācijās esošu personu savervēšana noziedzīgās organizācijās. Iespēja tiesībaizsardzības iestādēm efektīvi izmantot MI saskaņā ar pamattiesībām, tostarp, lai analizētu lielus datu apjomus, varētu nākt par labu noziedzības novēršanai un apkarošanai, un to būtu jāturpina pētīt. Turklāt ir būtiski, lai ES operatīvās rīcības stūrakmens cīņā pret organizēto noziedzību arī turpmāk būtu Eiropas daudzdisciplīnu platforma pret noziedzības draudiem (*EMPACT*) un lai tā saņemtu resursus. Noziedzības novēršanas stratēģijām un instrumentiem, piemēram, Eiropas Noziedzības novēršanas tīklam (*EUCPN*) un Eiropas Administratīvās pieejas tīklam (*ENAA*), vajadzētu būt neatņemamai daļai no ES centieniem cīņā pret noziedzību.

16. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš cīņai pret korupciju un integritātes veicināšanai kā daļai no vispārējās ES pieejas, kas ietver dažādas darbības no korupcijas novēršanas un analīzes līdz korupcijas ierobežošanai, koncentrējoties uz ES iestāžu un dalībvalstu pārredzamības un integritātes stiprināšanu gan publiskajā, gan privātajā sektorā.
17. Eiropalam un *Eurojust* arī turpmāk būs svarīga loma cīņā pret pārrobežu organizēto noziedzību, palīdzot nodrošināt, ka to darbība atbalsta visas attiecīgās tiesu un tiesībsardzības iestādes. Tā kā noziedzīgu organizāciju un noziedzīgu darbību ietekme sniedzas tālu ārpus ES, ir būtiski vēl vairāk uzlabot tiesībsardzības un tiesu iestāžu sadarbību ar trešām valstīm ES un dalībvalstu līmenī.
18. Neproprovocētā un nepamatotā Krievijas agresijas kara pret Ukrainu iespējamās ietekmes uz iekšējo drošību mazināšanā ir izrādījies noderīgs strukturētais iekšējās drošības dialogs starp ES un Ukrainu, un būtu jāturpina uzsāktās darbības.
19. Cīņa pret noziedzību tiešsaistē un bezsaistē ir ES iekšējās drošības aizsardzības centrā, un attiecīgi ir pieņemti vairāki Tiesas spriedumi. Šajā sakarā Augsta līmeņa grupas jautājumos par piekļuvi datiem efektīvas tiesībsardzības nolūkos darba rezultātiem un ieteikumiem vajadzētu kalpot par pamatu politiskajam un praktiskajam nākotnes virzienam Eiropas redzējumā attiecībā uz efektīvu piekļuvi datiem tiesībsardzības nolūkos. Šajā nolūkā Komisija tiek aicināta izstrādāt ceļvedi ieteikumu īstenošanai.

20. Eiropas Savienība īstēnos stingrāku pieeju, lai tiešsaistē un bezsaistē novērstu un apkarotu terorisma, radikalizācijas, dezinformācijas, vardarbīga ekstrēmisma un antidemokrātiskas tendences, un aizstāvēs savas kopīgās vērtības un eiropēisko dzīvesveidu. Mēs turpināsim cīnīties pret visu veidu terorisma finansēšanu, un mūsu mērķis būs ierobežot piekļuvi finanšu resursiem un stiprināt informācijas apmaiņu. Lai liktu pamatus mūsu stingrajai pieejai, ir pienācis laiks izstrādāt jaunu Terorisma apkarošanas programmu, kura aptvertu visaptverošu rīcībpolitikas un darbību klāstu, kas paredzētas, lai risinātu jaunus un ilgstošus izaicinājumus un stiprinātu ES kolektīvo drošību un noturību. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš terorismā cietušajiem. Turklāt Eiropas Savienība šajā jomā mudinās uz sadarbību starp dalībvalstīm, kā arī uz starptautisko sadarbību. Izšķiroša nozīme būs cīņai pret ārējo akтору hibrīddraudiem, ārvalstu īstēnotu informācijas manipulāciju un iejaukšanos, kā arī cīņai pret dezinformāciju, maldinošu informāciju un visu veidu naidu.
21. Eiropas Savienība atbalstīs dalībvalstu centienus apkarot rasismu un antisemitismu un sekmēt ebreju dzīvesvidi.
22. Pēdējos gados Eiropas Savienība ir saskārusies ar arvien lielāku skaitu izaicinājumu, kas izriet no starpnozaru un pārrobežu krīzēm, tostarp liela mēroga dabas un cilvēku izraisītām katastrofām, kā arī konfliktiem, kuri veidojas pie tās ārējām robežām. Daudzus no šiem izaicinājumiem ir saasinājušas un turpinās saasināt klimata pārmaiņas un mainīgā drošības vide Eiropā un pasaulē. Tādēļ tieslietu un iekšlietu jomā būtu jārosina iniciatīvas, kas palīdzētu stiprināt sagatavotību un reaģēšanu uz krīzēm ES līmenī, izmantojot visu apdraudējumu un visas sabiedrības pieeju, saskaņā ar subsidiaritātes principu un pilnībā ievērojot dalībvalstu kompetences. Šīm iniciatīvām vajadzētu būt vērstām uz civilās aizsardzības turpmāku stiprināšanu, lai palielinātu mūsu iedzīvotāju drošību cilvēka izraisītu un dabas katastrofu gadījumā. Lai panāktu augstāku noturības līmeni, ir vajadzīga ciešāka sadarbība, labas prakses un resursu apmaiņa gan no ES, gan no dalībvalstu puses.

23. ES iestādēm un dalībvalstīm ir kopīga atbildība ES tiesību satvarā veicināt un aizsargāt tiesiskumu, kas ir būtiski un ir priekšnoteikums efektīviem centieniem risināt izaicinājumus, ar kuriem saskaras Savienība, tostarp brīvības, drošības un tiesiskuma telpā. Tāpēc mēs apņemamies kopīgiem spēkiem atbalstīt tiesiskumu Eiropas Savienībā, izmantojot visus pieejamos instrumentus saskaņā ar Līgumiem.
24. Papildus regulārajam Padomes tiesiskuma dialogam Vispārējo lietu padomē un neskarot tā horizontālo lomu un pienākumus, tieslietu ministri turpinās rīkot īpašas tematiskas diskusijas par viņu kompetences jomā esošiem jautājumiem, kas saistīti ar tiesiskumu un ir uzsvērti Komisijas gada ziņojumā par tiesiskumu. Šādas diskusijas papildina Padomes ikgadējo dialogu par tiesiskumu un palīdzēs apmainīties ar paraugpraksi un apzināt jautājumus, kam attiecīgā gadījumā un saskaņā ar Līgumiem jāpievērš uzmanība un attiecībā uz kuriem ir nepieciešama rīcība, lai cita starpā nodrošinātu neatkarīgu tiesu iestāžu pieejamību, juridisko noteiktību un uz cilvēkiem vērstu pieeju tieslietu sistēmās. Tas savukārt vēl vairāk stiprinās savstarpēju uzticēšanos, kas ir pamats tādas rīcībpolitikas izstrādei tieslietu un iekšlietu jomā, kura balstās uz savstarpējas atzīšanas principu.
25. Papildus tiesiskuma ievērošanas nodrošināšanai izšķirīga nozīme ir tam, ka tiek uzturēta un nodrošināta Pamattiesību hartas ievērošana visos attiecīgajos darba virzienos. Tāpēc tieslietu politikas ietvaros būtu jāizstrādā un jāīsteno pasākumi, ar ko aizsargā pamattiesības, tostarp tiesības uz līdztiesību un nediskrimināciju, ņemot vērā Pamattiesību aģentūras attiecīgās speciālās zināšanas un darbu.

26. Tiesu iestāžu sadarbība visā ES ir viens no galvenajiem brīvības, drošības un tiesiskuma telpas mērķiem. Tiesiskuma telpas netraucētai darbībai ir būtiska nozīme, un spriedumu un tiesu nolēmumu savstarpēja atzīšana visā ES, pamatojoties uz savstarpēju uzticēšanos valsts sistēmām, joprojām ir stūrakmens tiesu iestāžu sadarbības jomā, kas galu galā kalpo pamattiesību aizsardzībai. Vienlaikus dalībvalstu atšķirīgo tiesību sistēmu un tradīciju ievērošana ir pamatprincips, kas attiecas uz visiem tiesiskuma jomas tiesību aktiem.
27. Lai atbalstītu šos centienus un pilnībā ievērojot dalībvalstu kompetenci attiecībā uz to tieslietu sistēmu organizāciju, e-tiesiskuma stratēģijai 2024.–2028. gadam būtu jāvirza pašreizējā digitālā pārveide tieslietu jomā visā Eiropas Savienībā. Vienlaikus ir nepieciešams kopīgi pārdomāt maksimālā intelekta izmantošanu tieslietu jomā, ņemot vērā MI aktu.
28. Digitalizācija pārveido tieslietas un tiesu iestāžu sadarbību, integrējot tehnoloģijas tiesību sistēmā. Notiekošajai digitālajai attīstībai vajadzētu būt virzītai uz to, lai uzlabotu tiesu iestāžu pieejamību, palielinātu tieslietu sistēmas efektivitāti un lietderību, atbalstītu tieslietu speciālistus viņu darbā un veidotu ciešāku saikni ar iedzīvotājiem, galu galā nodrošinot uzlabotus tieslietu pakalpojumus visiem. Šajā ziņā MI izmantošanai tieslietu sistēmās ir milzīgs potenciāls, lai visā ES turpinātu sekmēt un uzlabot tiesu iestāžu pieejamību visiem. Tomēr MI rīki ir jāizmanto piesardzīgi, atbilstoši uz pamattiesībām un risku balstītai pieejai un nodrošinot, ka lietotāji netiek pārslogoti. Ir jānodrošina, ka MI tiek izstrādāts un izmantots iekļaujošā, ilgtspējīgā, privātumu ievērojošā un uz cilvēku vērstā veidā. MI var atbalstīt tiesnešus lēmumu pieņemšanā, bet tam nevajadzētu to aizstāt: galīgo lēmumu pieņemšanai arī turpmāk jābūt cilvēka virzītai darbībai.
29. Šajā sakarā izšķiroša nozīme ir datu aizsardzībai, lai nodrošinātu personu tiesības, tostarp, atbalstot uzraudzības iestādes ES un valsts līmenī.

30. Ir būtiski, lai ES iestādes iesaistītos strukturētā un visaptverošā kopīgā pārdomu procesā par visiem ES krimināltiesību un civiltiesību aspektiem, tostarp par iekšējās konsekvences stiprināšanu šajās jomās un to saskaņotību ar cieši saistītiem instrumentiem. Centieni galvenokārt būtu jāvērs uz spēkā esošā *acquis* pilnīgu īstenošanu, un jaunām iniciatīvām būtu jābalstās uz pierādījumiem, kas skaidri apliecina to pievienoto vērtību.
31. Ilgstošā un dziļā sadarbība civiltiesību jomā, kurā ir visaptverošs juridisko instrumentu kopums, padara ES par unikālu kopēju juridisko telpu. Labi funkcionējoša juridiskā telpa, tostarp spēcīgs un efektīvs tiesiskais regulējums un taisnīgas un uzticamas procedūras, ir būtisks ES līdzeklis indivīdu tiesību aizsardzībā un konkurētspējas nodrošināšanā. Lai atvieglotu tiesu iestāžu pieejamību, īpašu uzmanību pievēršot visneaizsargātākajām personām, ir vajadzīgi pastāvīgi centieni.
32. Lai nodrošinātu ekonomikas izaugsmi un labklājību, ir būtiski veicināt ekonomikas konkurētspēju, stiprināt kapitāla tirgu savienību un sekmēt uzņēmējdarbībai labvēlīgas vides izveidi uzņēmumiem, lai tie varētu darboties ES. Šajā ziņā galvenais virzītājspēks ir tiesu iestāžu sadarbība civillietās. Tam cita starpā nepieciešams uzlabot juridisko noteiktību un paredzamu tiesisko vidi, kā arī nodrošināt labāku piekļuvi informācijai. Prioritāte būtu jāpiešķir arī spēkā esošo Savienības tiesību aktu pareizai un efektīvai īstenošanai un izpildei un rūpīgai to piemērošanas un darbības izvērtēšanai, ņemot vērā arī konkurētspējas apsvērumus. Jebkuru jaunu likumdošanas iniciatīvu pamatā jābūt pierādījumiem par skaidru pievienoto vērtību un iedzīvotāju un uzņēmumu praktiskajām vajadzībām, tostarp, samazinot administratīvo slogu uzņēmumiem un vienkāršojot attiecīgo tiesisko regulējumu.

33. ES krimināltiesību jomā tiesu iestāžu reakcijai uz organizētu un īpaši smagu noziedzību, tostarp cīņai pret korupciju, arī turpmāk vajadzētu būt prioritātei. Tāpat īpaša uzmanība arī turpmāk būtu jāpievērš nauda noziegumu un nauda runas apkarošanai, noziedzīgos nodarījumos cietušo atbalstam un aizsardzībai, kā arī datu saglabāšanas darba turpināšanai. Uzmanības lokā jo īpaši vajadzētu būt savstarpējas atzīšanas instrumentu, tostarp Eiropas izmeklēšanas rīkojuma un iesaldēšanas un konfiskācijas rīkojumu, efektivitātes uzlabošanai. Lai sasniegtu minētos mērķus, turpmākajām iniciatīvām – attiecīgā gadījumā un ja tas ir nepieciešams – būtu jāizriet no strukturēta un visaptveroša pārdomu procesa, no darba, ko veikusi Augsta līmeņa grupa jautājumos par piekļuvi datiem, un savstarpējas izvērtēšanas un ietekmes novērtēšanas kārtām. Padome sadarbībā ar citām ES iestādēm turpinās pašreizējo pārdomu procesu par ES krimināltiesību nākotni.
34. Organizētā noziedzība skar krimināltiesību ķēdi kopumā. Lai apkarotu noziedzīgos tīklus un to uzņēmējdarbības modeļus visā ES un ārpus tās, kompetentajām iestādēm ir arī jāstiprina sadarbība, kas vērsta uz pienācīgu turpmāku pasākumu nodrošināšanu. Tā kā vairuma vislielākā apdraudējuma noziedzīgo tīklu ietekme sniedzas arī ārpus ES, tiesu iestāžu sadarbība ar trešām valstīm ir būtiska, lai atvieglotu kriminālvajāšanu un sauktu pie atbildības noziedzīgo tīklu dalībniekus.
35. Dalībvalstis un Komisija arī turpmāk apņēmīgi atbalstīs Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklu civillietās un komercietās un Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklu krimināllietās, kā arī citus attiecīgus tīklus, kuru mērķis ir padziļināt tiesu iestāžu sadarbību, un turpinās analizēt, kā vislabāk izmantot šos tīklus.
36. Mainīgajā globālajā politiskajā vidē izšķiroša nozīme ir saskaņotai brīvības, drošības un tiesiskuma telpas ārējai dimensijai. Šajā nolūkā ES būtu jāturpina centieni padziļināt tiesu iestāžu sadarbību ar trešām valstīm gan civillietās, gan krimināllietās.

37. Neproprovocētais un nepamatotais Krievijas agresijas karš pret Ukrainu ir uzskatāmi parādījis, ka ir vajadzīga efektīva juridiska un operatīva reakcija, lai apkarotu nesodāmību par agresijas noziegumu un citiem vissmagākajiem noziegumiem saskaņā ar starptautiskajām tiesībām. Tādēļ ES arī turpmāk būs apņēmības pilna atbalstīt koordināciju un sadarbību starp visām kompetentajām iestādēm starptautiskā un valstu līmenī, lai, veicot izmeklēšanas un kriminālvajāšanas attiecībā uz vissmagākajiem starptautiskajiem noziegumiem, pilnībā sauktu pie atbildības tos, kas ir atbildīgi par minētajiem noziegumiem.
38. ES aģentūrām tieslietu un iekšlietu jomā ir izšķiroša nozīme, lai sasniegtu stratēģiskajās pamatnostādnēs nospraustos mērķus. Lai veicinātu atbalstu, ko tās sniedz dalībvalstīm, tām ir jābūt pilnībā darbotiespējīgām un efektīvām, lai tās izpildītu savus attiecīgos uzdevumus, papildinot, bet neaizstājot dalībvalstu iestāžu darbības, tostarp ārējās dimensijas jomā, un prerogatīvas. Jebkurā turpmākā to pilnvaru pārskatīšanā būtu pilnībā jāievēro aģentūrām piešķirtā atbalstošā loma, pilnvaras būtu jāsaskaņo ar apzinātajām vajadzībām uz vietas un jānovērtē iespējamu jaunu uzdevumu lietderība. Arī Eiropas Prokuratūrai kā neatkarīgai Eiropas Savienības struktūrai ir jābūt pilnībā darbotiespējīgai un efektīvai, lai aizsargātu Eiropas Savienības finanšu intereses saskaņā ar Līgumiem. Būtu jāpieliek pūles, lai veicinātu ciešāku sadarbību starp aģentūrām, struktūrām un dalībvalstīm un nodrošinātu to, ka to speciālās zināšanas tiek ņemtas vērā jau politikas veidošanas sākumposmā.

39. Pareizas institucionālās darba metodes būs ārkārtīgi svarīgas, lai nodrošinātu likumdošanas procesa efektivitāti un pamatotu likumdošanas un operatīvās plānošanas stratēģiskās pamatnostādnes brīvības, drošības un tiesiskuma telpā turpmākajiem gadiem. Šajā nolūkā un pilnībā ievērojot ES iestāžu prerogatīvas:

- ES iestādes tiek aicinātas visos likumdošanas procesa posmos pievērst īpašu uzmanību turpmāko iniciatīvu saskaņotībai un konsekvencei tieslietu un iekšlietu jomā;
- ir ārkārtīgi svarīgi nodrošināt, lai pastiprināta koordinācija jau sagatavošanas stadijā tiktu piemērota likumdošanas iniciatīvām, kas nav saistītas ar tieslietām un iekšlietām, tomēr būtiski ietekmē iekšējo drošību, jo tajās izmantoti jēdzieni vai ar tām tiek ietekmēti instrumenti, kuri būtībā attiecas uz sadarbību tieslietu un iekšlietu jomā;
- ir būtiski, lai visi jaunie tiesību aktu priekšlikumi un iniciatīvas tieslietu un iekšlietu jomā būtu balstīti uz pierādījumiem un būtu papildināti ar jēgpilniem ietekmes novērtējumiem, kuri apliecina to pievienoto vērtību un kuros ņemta vērā subsidiaritāte, proporcionalitāte un ietekme uz dalībvalstu dažādajām tiesību sistēmām un tradīcijām, kā arī finansiālā ietekme valsts līmenī. Ir nepārprotami jāņem vērā princips, ka nacionālā drošība ir vienīgi katras dalībvalsts atbildībā. Ir nepieciešama turpmāka rīcība, lai nodrošinātu, ka tiek rūpīgi izvērtēta ietekme uz iekšējo drošību, jo īpaši uz tiesībsargāšanas un tiesu iestādēm, un uz iedzīvotāju un neaizsargātu personu pamattiesībām, un būs vajadzīgi pastāvīgi centieni, lai nodrošinātu, ka drošība un pamattiesību ievērošana tiek pienācīgi iestrādātas dažādās ES rīcībpolitikās, tādējādi panākot, ka minētie mērķi tiek visaptveroši veicināti kā neatņemama visu brīvības, drošības un tiesiskuma telpas politikas iniciatīvu daļa;

- lai nodrošinātu, ka tiesību aktu priekšlikumos tiek ievērota Līgumos noteiktā kompetenču nodalījumu sistēma un ka tādēļ likumdošanas procesā tiek pilnībā ņemtas vērā tieslietu un iekšlietu jomas īpatnības, visām iestādēm būtu jānodrošina, ka tiek piemēroti atbilstošie juridiskie pamati;
- sevišķi svarīgi būs uzturēt un stiprināt dažādu tieslietu un iekšlietu politikas jomu saskaņotību un konsekveni, vienlaikus saglabājot brīvības, drošības un tiesiskuma telpas īstenošanu un vienotību, kā arī Šengenas *acquis* saskaņotību, attiecīgā gadījumā cieši sadarbojoties ar Šengenas asociētajām valstīm.

*

ES iestādes un dalībvalstis tiek aicinātas saistībā ar šīm pamatnostādnēm nodrošināt pienācīgus turpmākos likumdošanas un operatīvos pasākumus.
